

Майя Іванова,

заввідділу баз даних правової інформації НЮБ
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ТЕМАТИКИ У ФОНДАХ НЮБ НБУВ

У статті обґрунтовується роль бібліотечно-інформаційних ресурсів у забезпеченні інформаційного супроводу конституційного процесу та процесу реформування правової сфери. Акцентується увага на створених підрозділами Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НЮБ НБУВ) електронних інформаційних ресурсах конституційно-правової тематики, характеризується зміст оцифрованих ретроспективних конституцій країн світу, які зберігаються в цифровій бібліотеці НЮБ НБУВ.

Ключові слова: електронні інформаційні ресурси, цифрові бібліотечні фонди, юридична бібліотека, конституційна реформа, збереження бібліотечних фондів.

Актуальність дослідження обумовлена стрімкістю розвитку політичних процесів у державі, необхідністю підвищення політико-правової культури населення та інформування суспільства в Україні стосовно перебігу конституційного процесу, який наразі триває, шляхом створення інтегрованих баз даних і знань, національних електронних інформаційних ресурсів конституційно-правової тематики.

Політичні процеси в державі говорять про те, що питання внесення змін до Конституції залишаються однією з головних тем політичних дискусій в Україні. Конституційна реформа повинна забезпечити розбудову України як незалежної європейської демократичної держави, здійснюватись, виходячи не з політичних, а з конституційно-правових позицій. Суспільство очікує на модернізацію державної влади на основі оновлення чинної Конституції України, удосконалення судової системи, приведення Основного закону у відповідність до міжнародних та європейських актів, закріплення принципу пріоритету норм міжнародного права перед нормами національного законодавства, посилення гарантій законності та правопорядку в державі.

Мета дослідження – презентувати електронні інформаційні ресурси конституційно-правової тематики Національної юридичної бібліотеки,

які є складовою фонду Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

Конституційний процес в Україні розпочався з проголошення Декларації про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. та прийняття 28.06.1996 р. Конституції України, окремі положення якої не відповідали міжнародно-правовим стандартам [1, с. 19–20], і триває до сьогодні.

4.03.2014 р. була створена Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань підготовки законопроекту про внесення змін до Конституції України [2]. Указом Президента України від 5.03.2015 р. створено Конституційну Комісію як спеціальний допоміжний орган при Президентові України з метою напрацювання узгоджених пропозицій щодо змін до Конституції України, сприяння досягненню громадського та політичного консенсусу [3]. Відповідно до Указу Президента України від 5.03.2015 р. основними завданнями Конституційної Комісії є: 1) узагальнення практики виконання норм Конституції України, пропозицій щодо її вдосконалення з урахуванням сучасних викликів і потреб суспільства; 2) напрацювання узгоджених пропозицій щодо проведення конституційної реформи в Україні; 3) забезпечення широкого громадського та професійного обговорення пропозицій щодо проведення конституційної реформи в Україні за участю провідних фахівців у галузі конституційного та інших галузей права, у сфері суспільно-політичних наук, громадських діячів, представників громадських об'єднань і міжнародних організацій; 4) підготовка за результатами широкого громадського та професійного обговорення законопроекту (законопроектів) щодо внесення змін до Конституції України; 5) сприяння налагодженню ефективного механізму взаємодії державних органів, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій з питань підготовки та реалізації конституційної реформи в Україні; 6) забезпечення інформування громадськості про роботу з підготовки пропозицій щодо проведення конституційної реформи, її реалізації.

Президент України П. Порошенко Указом від 31.03.2015 р. № 190/2015 затвердив персональний склад Конституційної Комісії, до якої увійшли депутати парламентських фракцій, Голова Верховної Ради, заступник Голови Верховної Ради, три колишні Президенти України, міністр юстиції, представник Адміністрації Президента, відомі українські науковці у сфері права, практикуючі адвокати, судді Конституційного Суду у відставці, суддя Європейського суду з прав людини у відставці, голова Ради суддів України, представники асоціацій органів місцевого самоврядування, представник меджлісу кримськотатарського

народу, представники громадських організацій тощо. Очолив комісію Голова Верховної Ради України В. Гройсман.

Діяльність НБУВ щодо інформаційного забезпечення конституційної реформи проводиться відповідно до Основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр. [4]. Завданнями бібліотеки в цьому контексті є забезпечення створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів, що передбачає: гідну інформаційну ідентифікацію України у глобальному інтернет-просторі; відповідність електронних інформаційних ресурсів стандартам і технічним регламентам, загальнодержавним, галузевим і локальним класифікаторам і довідникам; забезпечення доступу до інформаційних ресурсів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, населення із застосуванням мережі Інтернет; створення необхідної технічної та технологічної інфраструктури, електронних інформаційних ресурсів з визначенням вимоги щодо обов'язкового зберігання в єдиному електронному форматі результатів наукової діяльності та забезпечення вільного доступу до результатів наукових досліджень; збереження в електронному вигляді рідкісних даних, що зберігаються на носіях, які можуть зіпсуватися чи зруйнуватися, із визначенням умов їх збереження.

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням затвердив Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні до 2020 року [5], у якій зазначив, що в сучасному світі конкурентоспроможність держав підвищується насамперед у результаті розвитку науки та інновацій. Стратегією передбачається прискорення розвитку національної системи наукової цифрової інформації шляхом створення цифрових ресурсів та електронних баз даних; забезпечення процесів переведення в електронну форму документів бібліотечних та архівних фондів; підвищення ефективності використання, доступу до них.

Громадяни повинні мати широкий доступ до інформації та знань, насамперед до публічної інформації. Відкрита інформація є основою дієвого та прозорого процесу прийняття рішень, а також умовою для розвитку демократичного суспільства. Реалізація державної політики повинна сприяти розширенню можливостей отримання інформації для всіх верств населення, створенню інформаційного наповнення та якісного контенту. Політика забезпечення доступу до інформації та знань спрямована на підтримку інституціональних зусиль з нарощення потенціалу, надання доступу до суспільно необхідної інформації, у тому числі з використанням Інтернету, створення та впровадження єдиної інформаційної системи надбань документальної спадщини.

Питання створення електронних інформаційних ресурсів не є новим у сучасному українському суспільстві, до нього зверталися такі вітчизняні науковці, як О. Онищенко, В. Попик, В. Горвий, Л. Дубровіна, Т. Гранчак, К. Лобузін, Н. Іванова, Ю. Половинчак та ін.

Так, Т. Гранчак вказує на те, що діяльність національної бібліотеки в аспекті створення електронних інформаційних ресурсів мала б бути спрямованою на розвиток саме української нації, українського національного інформаційного простору. Відсутність узгоджених з потребами зміцнення національного інформаційного суверенітету чітких засад діяльності національних бібліотечних установ стає перешкодою в роботі з формування інформаційного простору, введення в широкий суспільний обіг інформації, яка сприяла б вихованню патріотичних почуттів, поваги до Української держави, її історії та державних символів, зміцненню національної самосвідомості [6, с. 36].

Академік НАН України О. Онищенко звертає увагу на перехід бібліотек до такої діяльності, де зростає роль синтетичних, аналітичних прогностичних баз знань [7, с. 6–9]. Як показує сучасна бібліотечна практика, і в тому числі досвід НБУВ, нові технології дають змогу вирішити важливі завдання відповідно до запитів сучасного суспільства: сформулювати принципово нові інформаційні ресурси бібліотек, забезпечити збереження інтелектуальної та духовної пам'яті народу, спадкоємність державотворчих, національних і культурних процесів у суспільстві [8, с. 4–5].

Доктор наук, професор В. Горвий, досліджуючи роль бібліотек у сьогоденні, відзначає, що бібліотеки – це в першу чергу велика ресурсна інформаційна база, бібліотечні технології ефективного опрацювання та представлення знань [9].

За висновком Ю. Половинчак, бібліотеки поступово стають системоутворювальним компонентом соціально-культурної інфраструктури, формуючи навколо себе особливе культурне й інформаційно-комунікативне середовище [10, с. 59].

Зі свого боку доктор наук К. Лобузін наголошує, що діяльність бібліотек трансформується від традиційного інформаційного сховища (архіву друкованих та електронних інформаційних ресурсів) до інформаційного центру, у якому експерти й технічні засоби сприяють користувачам в організації навігації та пошуку інформаційних ресурсів, виробляючи вторинно-документальну продукцію (бібліографічні матеріали та бази даних) з метою надання довідкових і навігаційних послуг споживачам інформації [11, с. 35, 39]. Виходячи з окреслених підходів і тенденцій, одним з напрямів інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ стала

діяльність щодо систематизації інформаційних ресурсів, пов'язаних з конституційним процесом в Україні.

Так, у відділі баз даних правової інформації НЮБ НБУВ створений інтегрований інформаційний ресурс «Конституційний процес в Україні» із сучасним пошуковим апаратом, який надає користувачам доступ до електронних інформаційних джерел [12, с. 312]. Цей ресурс представлений у сукупності баз даних: «Конституційна Асамблея. Персоналії» – об'єктографічна, гіпертекстова база даних, яка об'єднує 95 біографій членів Конституційної Асамблеї, серед яких переважна більшість учених-правників; «Конституційна Асамблея. Наукові праці» – бібліографічна, відсильна база даних, яка нараховує 2282 бібліографічних записів наукових праць членів Конституційної Асамблеї.

Як зазначає член-кореспондент НАН України В. Попик, упорядкування баз даних про науковців важливе й цікаве нині тим, що дає можливість оцінити діяльність кожного з них на тлі розвитку наукових інституцій, дослідницьких напрямів і шкіл [13, с. 352–355].

Формування системи електронних інформаційних юридичних ресурсів у відділі баз даних правової інформації НЮБ відбувалося спільно з центром ресурсів і технологій НБУВ. Вирішувалися питання впровадження сучасних технологічних рішень на платформі САБ «ІРБІС-64», пристосування програмно-технологічного забезпечення баз даних до специфіки різних об'єктів юридичної інформації.

Також у відділі баз даних правової інформації ведеться повнотекстова, реферативна база даних «Цифрова бібліотека правової тематики», яка представляє собою зібрання рукописів, стародруків, довідкових видань, з неодмінним дотриманням авторського права.

Створення цифрових бібліотек на основі ґрунтовних бібліотечних технологій сприяє глобалізації світового інформаційного співтовариства, відкриваючи принципово нові умови доступу до віддалених інформаційних ресурсів і забезпечуючи рівні права користувачів на отримання необхідної інформації. Цифрова бібліотека представляє собою інтернет-колекції цифрових об'єктів, гарантованої якості, які створено та якими керують відповідно до міжнародно-прийнятих бібліотечних принципів формування фондів і надання доступу користувачам до інформаційних ресурсів [11, с. 138–139].

Станом на 1.04.2015 р. «Цифрова бібліотека правової тематики» нараховує 200 оцифрованих ретроспективних джерел з фондів НБУВ. До рубрики «Конституційне право» можна віднести 47 джерел, серед яких тексти конституцій різних країн світу, опубліковані переважно

на початку ХХ ст., наукові праці вчених – фахівців з конституційного права, які творили наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Зокрема, у цифрових фондах НБУВ зберігається копія українською мовою Конституції Пилипа Орлика, яка вважається першою українською конституцією (Annexe. Texteukrainien 1710 году, апреля 5. Договор и постановление между Гетманом Орликом и воском Запорожским в 1710 году: PactedeBender. – 8 с.), а також книжкова пам'ятка, яка містить «Козацькі вольності Війська Запорозького (кодекс законів козацької держави)» (Постановление от его Царского величества з Войском Запорожским року 1659, 1660. – 26 арк.).

Серед документів конституційно-правового характеру – праця Р. Лемберка, який досліджував процес розвитку конституції Франції і наводить тексти французьких конституцій різних епох (Законодательные акты Франции. Декларация прав человека и гражданина: Конституция 1791, 1793, 1848, 1875 годов / пер. с предисл. Р. Лемберк, 1905. – 128 с.). Бельгійська конституція 1831 р. – одна з найстаріших конституцій в цифровому виді, які представлені у фондах НБУВ – та її історичний нарис, у якому відображені умови виникнення основного закону Бельгії (Бельгийская конституция, 7 февраля 1831 года / пер. с фр. А. и В. Харитоновых. – Ростов-на-Дону: Донская речь, 1905. – 39 с.). Також «Федеральная Конституция Швейцарского Союза» від 29 травня 1874 р. (Конституция Швейцарии: Переводъ текстовъ Швейцарской Конституции Избирательнаго закона / под редакцией с предисловием и примечаниями В. Водовозова. – С. Пб.: Типо-Литография «Герольдъ», 1905. – 94 с.).

Колекція містить восьмитомне видання з текстами конституцій країн світу та з передмовою до кожного тому, видане друком у Києві у 1905 р. (Тексты конституций: в 8 ч. / Киевъ: Издательство газеты «Киевские отклики», 1905. – Ч. I. Прусская конституция. – 28 с.; Ч. II. Испанская конституция. – 32 с.; Ч. III. Германская конституция. – 42 с.; Ч. IV. Португальская конституция. – 50 с.; Ч. V. Итальянская конституция. – 175 с.; Ч. VI. Французская конституция. – 43 с.).

У 1935–1936 рр. у СРСР під редакцією Ю. Ключникова опубліковано чотирихтомне видання «Конституции буржуазных стран». Перший том містить тексти конституцій провідних світових держав і західних сусідів СРСР (Конституции буржуазных стран: в 4 т. – М.; Л.: Соцэкгиз. – 1935–1936 / Т. I. Великие державы и западные соседи СССР. – 336 с.). До другого тому увійшли конституції всіх середніх і малих європейських країн (Конституции буржуазных стран: в 4 т. – М.; Л.: Соцэкгиз. –

1935–1936 / Т. II. Средние и малые европейские страны. – 664 с.). Третій том видання містить тексти конституцій, документи та вступні статті, що стосуються держав Азії (за винятком Індії), Аравійського півострова та Африки (Конституции буржуазных стран: в 4 т. – М.; Л.: Соцэкгиз. – 1935–1936 / Т. III. Государства Азии, Аравийского полуострова, Африки. – 384 с.). У четвертому – містяться документи та вступні статті, що стосуються Британської імперії (Британська імперія, Домініони, Індія) та Філіппін (Конституции буржуазных стран: в 4 т. – М.; Л.: Соцэкгиз. – 1935–1936. / Т. IV. Британская империя, Доминионы, Индия, Филиппины. – 371 с.). Вступні статті до конституції кожної країни містять орієнтовні історичні дані та дають стислі пояснення по суті текстів. Автори намагалися за допомогою стислих історичних відомостей про кожен з конституцій полегшити читачеві розуміння умов їх виникнення та сил, що призводять до їх зміни.

У збірці «Конституції буржуазних країн», вміщено конституції США, Англії, Франції, Чехословаччини, Іспанії, Німеччини, Італії, Польщі, Румунії, Австрії та Японії (Конституції буржуазних країн: Конституції великих держав і західних сусідів СРСР. – Київ: Видавництво ЦВК УСРР «Радянське будівництво і право», 1936. – 382 с.). Ці документи показують систему організації влади в зазначених державах. До конституції кожної країни подано вступну статтю, яка полегшує читачеві розуміння умов виникнення та основ цієї конституції.

Окремо необхідно звернути увагу на одну з перших конституцій мусульманської держави. Перша конституція Ірану була написана та затверджена в двох текстах у 1906 та 1907 р., унаслідок конституційної революції 1905 р. Перший текст, затверджений в 1906 р., складався з 51 статті та містив п'ять глав, де перші чотири глави проголошують створення «Маджліс-і шаура-йі міллі» (Збори національної ради), визначають основні права та обов'язки маджлісу, принципи його роботи; п'ята глава передбачає створення верхньої палати парламенту – сенату. Другий текст, або «Доповнення до Основного закону», був затверджений в 1907 р. та складався з 10 глав. Обидва тексти містять 158 статей та протягом наступних 72 років, до Ісламської революції 1979 р., служили головним джерелом основних прав в Ірані (Персидская конституция. Обе хартии, содержащие основные законы, утверждённые покойным Мозафферед-Дин шахом и ныне царствующим Мохаммед-Али-шахом / пер. с персид. М. С. Шахтахинского. – СПб., 1908. – 38 с.).

Пізніше, у 1926 р., вийшов збірник російських перекладів конституцій таких держав: Єгипет, Туреччина, Персія, Афганістан, Індія,

Китай, Монголія, Японія. Усі тексти супроводжуються історичним вступом, де пояснюються передумови виникнення конституцій (Дурденевский В. Н. Конституции Востока: Египет, Турция, Персия и др. / В. Н. Дурденевский. – Л.: ГИЗ, 1926. – 180 с.).

Вивчаючи історію конституційного процесу, можна звернути увагу на двотомний «Сборник действующих конституционных актов», виданий у 1905 р., що представлений в цифровій бібліотеці НБУВ. Збірник знайомить читачів з основами західноєвропейського конституційного ладу. Перший том присвячений конституційній монархії та представлений такими державами, як Австрія, Англія, Баварія, Баден, Бельгія, Болгарія, Угорщина, Греція, Данія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Пруссія, Румунія, Саксонія, Сербія, Швеція, Японія (Современныя конституции: сборник действующих конституционных актов / пер. под ред. и со вступительными очерками пр.-доц. В. М. Гессена и доц. Бар. Б. Э. Нольде. – СПб.: Издание юридического книжного склада «Право». – Т. I. Конституционныя монархii. – 1905. – 596 с.); другий – республікам і федеративним (союзним) державам і представлений такими державами, як Австралія, Австро-Угорщина, Аргентина, Бразилія, Німеччина, Канада, Мексика, Сполучені Штати Північної Америки, Швейцарія, Республіка Аппенцель, Берн, Гамбург, Гларус, Женева, Пенсільванія, Франція, Росія, Персія, Чорногорія (Современныя конституции: сборник действующих конституционных актов / пер. под ред. и со вступительными очерками пр.-доц. В. М. Гессена и доц. Бар. Б. Э. Нольде. – СПб.: Издание юридического книжного склада «Право». – Т. II Федерациии республики. – 1907. – 653 с.). Передмова до цієї ґрунтовної праці є актуальною для сьогодення України. Автори зазначають, що «знайомство широкого кола громадськості з основами західноєвропейського конституційного устрою є найпершою необхідністю історичного моменту, що переживає Росія, яка стоїть на порозі конституційної реформи. Які б не були шляхи здійснення такої реформи, без проникливої участі громадських сил, без творчої їх роботи, реформа не може бути здійснена. Не піддається сумніву, що творча робота у сфері державного будівництва потребує в першу чергу проникливого знайомства з даними політичного досвіду західноєвропейських країн. Таке знайомство набувається поглибленим вивченням першоджерел конституційного права – тексту західноєвропейських держав».

Французькою мовою представлена Конституція Чехословацької Республіки із вступом (*La constitution de la Republique Tchecoslovaque avec introduction.* – 1920. – 48 с.) та англійською – текст конституції Сполучених Штатів Америки з офіційними поправками, внесеними станом

на 1939 р. (The constitution of the U.S. at the end of the hundre fifty years. – 1939. – 72 с.).

У Цифровій бібліотеці НБУВ зберігається збірка «Конституционная хартия 1815 г.» (Конституционная хартия 1815 года и некоторые другие акты бывшего Царства Польского (1814–1881). – СПб., 1907. – 148 с. – (Библиотека окраин России, № 5), у вступі до якої професор Санкт-петербурзького університету М. Сергієвський зазначає: «Въ настоящемъ № 5 «Библиотеки окраинъ Россіи» собраны тѣ изъ наиболѣе существенныхъ актовъ, касающихся бывшаго Царства Польскаго, за время 1814–1881 годовъ, которые освѣщаютъ три главные момента или періода въ исторіи положенія Польши въ составъ Россійскаго государства: первый – учреждение Царства, какъ отдѣльнаго союзнаго государственнаго организма; второй – уничтоженіе, вслѣдствіе возстанія 1830 года, третій – возстаные 1863 года и, какъ результатъ его; постепенное объединеніе съ прочими частями Имперіи. Среди печатаемыхъ документовъ видное мѣсто занимаетъ «Конституціонная Хартія» 1815 года». У збірку ввійшли «Конституционная хартия 1815 года и некоторые другие акты бывшего Царства Польского (1814–1881)». У книзі містяться такі документи: I. Указ Варшавскому Генерал-Губернатору 1 февраля 1814 года, II. Манифест 9 мая 1815 года, III. Указ 6 июня 1815 года о форме Титула, IV. Трактат с Австрией 21 апреля (3 мая) 1815 года, V. Трактат с Пруссией 21 апреля (3 мая) 1815 года, VI. Трактат с королем саксонским 6 (18) мая 1815 года, VII. Акт Венского Конгресса 28 мая (9 июня) 1815 года, VIII. Конституционная хартия Царства Польского 15(27) ноября 1815 года, Русский текст(перевод), Б. Французский текст (подлинник), В. Польский текст, IX. Манифест 12 декабря 1830 года, о возмущении в Варшаве, X. Манифест 25 января 1831 года, о вступлении войск для усмирения мятежников, XI. Манифест 25 января 1831 года, о прекращении военных действий, XII. Манифест 25 января 1831 года, о прощении тем, кто возвратился к долгу, XIII. Манифест 14 февраля 1832 года, о новом порядке образования и управления Царства Польского, XIV. Манифест 31 марта (12 апреля) 1863 года, о восстании в Царстве Польском, XV. Указ 19 февраля (2 марта) 1864 года, об устройстве крестьян Царства Польского, XVI. Указ от того же числа, об устройстве сельских гимн в Царстве Польском, XVII. Указ от того же числа, о ликвидации комиссии Царства Польского, XVIII. Указ от того же числа, о введении Судебных Уставов, XIX. Указ 29 мая 1881 года, об упразднении Комитета по делам Царства Польского».

Отже, варто зазначити, що роль електронних інформаційних ресурсів у широкому значенні цього терміна стрімко зростає. Зростаюче значення

електронних інформаційних ресурсів юридичної тематики в задоволенні інформаційних потреб правників обумовлює вироблення сучасної стратегії оцифрування фондів бібліотек. Ця стратегія має передбачити як урахування конкретних запитів користувачів, необхідно бачити свого користувача, прогнозувати еволюцію його запитів, так і бути відображенням загально-культурного процесу розвитку національного суспільства.

Здійснюючи формування електронних інформаційних ресурсів конституційно-правової тематики, оцифрування ретроспективних документів, бібліотека сприяє активному впровадженню принципу демократизму в державі, піднятті національної свідомості, вихованню відповідального ставлення правників до своїх обов'язків, високого рівня розвитку гуманітарної складової національного суспільства, духовних та інтелектуальних цінностей, інформації та знань про Україну.

Література

1. Шемшученко Ю. С. Конституційний процес у незалежній Україні / Ю. С. Шемшученко // Право України. – 2014. – № 7. – С. 19–24.

2. Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань підготовки законопроекту про внесення змін до Конституції України: Постанова Верховної Ради України від 04.03.2014 р. № 849-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 13. – С. 868. – ст. 234.

3. Про Конституційну Комісію: Указ Президента України від 03.03.2015 р. № 119/2015 // Уряд. кур'єр. – 2015. – 5.03. – № 41.

4. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V // Відом. Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – ст. 102.

5. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 15 травн. 2013 р. № 386-р // Офіц. вісн. України – 2013 р. – № 44. – С. 79. – ст. 1581.

6. Гранчак Т. Формування бібліотеками національного інформаційного простору в контексті реалізації державної інформаційної політики / Т. Гранчак // Наук. пр. нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2014. – Вип. 39. – С. 26–42.

7. Онищенко О. С. Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського – 80 років : здобутки і перспективи / О. С. Онищенко // Бібл. вісн. – 1999. – № 1. – С. 6–9.

8. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2011. – 235 с.

9. *Горовий В. М.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс : монографія / В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2010. – 230 с.

10. *Половинчак Ю.* Бібліотечні об'єднання як чинник формування єдиного бібліотечного простору / Ю. Половинчак // *Наук. пр. нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України.* – Київ, 2014. – Вип. 39. – С. 58–68.

11. *Лобузін К.* Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / К. Лобузін ; відп. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2012. – 252 с.

12. *Іванова М.* Розвиток дистантного обслуговування користувачів та формування юридичних електронних інформаційних ресурсів у Національній юридичній бібліотеці НБУВ / М. Іванова // *Наук. пр. нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України.* – Київ, 2013. – Вип. 38. – С. 304–316.

13. *Попик В. І.* Новітні напрацювання у справі формування вітчизняних ресурсів біографічної інформації / В. І. Попик // *Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали між нар. наук. конф. (Київ, 21–23 жовт. 2014 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, асоц. б-к України, рада б-к та інформ. центрів – членів МААН.* – Київ, 2014. – 544 с.

References

1. Shemshuchenko, Yu. S. (2014). *Konstytutsijnyj protses u nezalezhnij Ukraini* [The constitutional process in independent Ukraine]. *Pravo Ukrainy – The law of Ukraine*, 7, 19–24 [in Ukrainian].

2. Pro utvorennia Tymchasovoi spetsial'noi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan' pidhotovky zakonoproektu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 04.03.2014 r. № 849-VII [About formation Temporary Special Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine on the introduction of the amendments to the Constitution

of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine Decree of 04.03.2014 № 849–VII]. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Radi Ukraini – Lists of Verkhovna Rada of Ukraine*, 686, 234 [in Ukrainian].

3. Pro Konstytutsijnju Komisiuu: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 03.03.2015 r. № 119/2015 [About the Constitutional Commission: Order of the President of Ukraine of 03.03.2015 № 119/2015]. (2015). *Uryadoviy kurier – Governmental courier*, 41 [in Ukrainian].

4. Pro Osnovni zasady rozvytku informatsijnoho suspil'stva v Ukraini na 2007–2015 roky: Zakon Ukrainy vid 09.01.2007 r. № 537–V [About Basic Principles of Information Society in Ukraine in 2007–2015: Law of Ukraine of 09.01.2007 № 537-V]. (2007). *Vidomosti Verkhovnoi Radi Ukraini – Lists of Verkhovna Rada of Ukraine*, 12, 102 [in Ukrainian].

5. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku informatsijnoho suspil'stva v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 15 travnia 2013 r. № 386–r [On approval of the Strategy for Information Society Development in Ukraine: Cabinet of Ministers of Ukraine dated 15 May 2013 № 386-p]. (2013). *Ofitsiyniy visnyk Ukraini – Official announcer of Ukraine*, 44, 79, 1581 [in Ukrainian].

6. Hranchak, T. (2014). Formuvannia bibliotekamy natsional'noho informatsijnoho prostoru v konteksti realizatsii derzhavnoi informatsijnoi polityky [National Library of the information space in the context of state information policy]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 39, 26–42 [in Ukrainian].

7. Onyschenko, O. S. (1999). Natsional'nij bibliotetsi Ukrainy imeni V. I. Vernads'koho – 80 rokiv : zdotuky i perspektyvy [V. I. Vernadsky National Library of Ukraine – 80 years: achievements and prospects]. *Bibliotekhnij visnyk – Library announcer*, 1, 6–9 [in Ukrainian].

8. Onyschenko, O. S., Dubrovina, L. A., Horovyj, V. M. et al. (2011). Elektronni informatsijni resursy bibliotek u pidnesenni intelektual'noho i dukhovnoho potentsialu ukrains'koho suspil'stva [Electronic information resources of libraries in the rise of intellectual and spiritual potential of Ukrainian society]. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernads'koho [in Ukrainian].

9. Horovyj, V. M. (2010). Sotsial'ni informatsijni komunikatsii, ikh napovnennia i resurs [Social information communication, their content and resource]. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernads'koho [in Ukrainian].

10. Polovynchak, Yu. (2014). Bibliotekhnij ob'iednannia iak chynnyk formuvannia iedyndoho bibliotekhnoho prostoru [Library Association as a factor in the

formation of a single library space]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 39, 58–68 [in Ukrainian].

11. Lobuzina, K. (2012). *Tekhnolohii orhanizatsii znannievyykh resursiv u bibliotekno-informatsijnij diial'nosti [Technology organization of knowledge resources in library and information work]*. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernads'koho [in Ukrainian].

12. Ivanova, M. (2013). Rozvytok dystantnoho obsluhovuvannya korystuvachiv ta formuvannya iurydychnykh elektronnykh informatsijnykh resursiv u Natsional'nij iurydychnij bibliotetsi NBUV [Development of the distance service users and legal formation of Electronic Resources in National Law Library NBUV]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 38, 304–306 [in Ukrainian].

13. Popyk, V. I. (2014). Novitni napratsiuвання u spravi formuvannya vitchyznianskykh resursiv biohrafichnoi informatsii [The latest developments in the case of formation of national resources biographical information]. Kyiv: NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernads'koho [in Ukrainian].

Maya Ivanova

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Electronic Information Resources Constitutional Proveu Subjects in the Funds National Law Libraries the Vernadsky National Library of Ukraine

In the article the modern tendencies of constitutional changes are specified in Ukraine, electronic informative resources are reflected to the constitutionally-legal subjects.

In the article naznachayutsya slouching tendenz constituting for change in Ukraine, dobrata the article describes the current trends of the constitutional changes in Ukraine, impact of electronic information resources constitutional law topics. The content of digitized historic constitutions of the countries of the world, which are stored in the digital library NOOB the Vernadsky National Library of Ukraine.

The role of the National Law Library of Vernadsky National Library of Ukraine as information and communication center for the formation of public electronic information resources, providing of remote access users using Internet technologies, the preservation of electronically rare documents constitutional proveu subjects.

Keywords: electronic information resources, library collections, law library, constitutional reform, preservation of library collections.

Майя Иванова

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

**Электронные информационные ресурсы
конституционно-правовой тематики в фондах НЮБ НБУВ**

В статье указываются современные тенденции конституционных изменений в Украине, отражаются электронные информационные ресурсы конституционно-правовой тематики. Раскрывается содержание оцифрованных ретроспективных конституций стран мира, которые хранятся в цифровой библиотеке НЮБ НБУВ.

Обосновывается роль НЮБ НБУВ как информационно-коммуникационного центра формирования общедоступных электронных информационных ресурсов, обеспечение дистанционного доступа пользователей с использованием интернет-технологий, сохранение в электронном виде редких документов конституционно-правовой тематики.

Ключевые слова: электронные информационные ресурсы, библиотечные фонды, юридическая библиотека, конституционная реформа, сохранение библиотечных фондов.